04. AHMED B. HANBEL

Ahmed b. Hanbel bio je velikan hadiske i šerijatskopravne znanosti. Njegov Musned, sa blizu 40.000 hadisa, jedno je od najznačajnijih i najkorisnijih hadiskih djela.
Čvrstina njegove vjere, snaga argumenata koje je koristio i intelektualna profinjenost, učinili su ga neprobojnim zidom za novotarije koje su u to vrijeme nadirale, dok su ga iskušenja, koja su kulminirala zatvaranjem u tamnicu, učinile paradigmatičnim za generacije koje dolaze!
Puno mu je ime Ebu Abdullah Ahmed b. Muhammed b . Hanbel b. Hilal b. Esed b. Idris b. Abdullah b. Hajjan b. Abdullah b. Enes b. Avf b. Kasit b. Mazin b. Šejban b. Zuhel b. Sa'lebe b. Ukabe b. Sa'b b. Ali b. Bekr b. Vaif ez-Zuheli eš-Šejbani el-Mervezi el-Bagdadi.
Ahmedov otac je pred njegovo rođenje preselio iz Merva u Horasanu u Bagdad. U to vrijeme njegova majka je bila trudna i odmah po dolasku u Bagdad rodila je Ahmeda 164. god. po Hidžri.
Inače, njegovo porijeklo se spaja sa porijeklom Allahovog poslanika, Muhammeda, s.a.v.s, kod Nizara b. Ma'da b. Adnana i seže do Isma'ila, a.s!
On je poznat u narodu kao Ahmed b. Hanbel, iako mu Hanbel nije otac, nego djed! To je zbog toga što mu je otac Muhammed bio obični vojnik, dok mu je djed bio daleko poznatiji, naime, bio je gradonačelnik Šerhasa u Horasanu za vrijeme emevijske vladavine.

Otac mu je umro kada je on bio sasvim mali. Neki tvrde da je Ahmed imao tada samo tri, a njegov otac trideset godina. Svu brigu o njemu je preuzela majka.
Ahmed je još kao dijete naučio arapski jezik i Kur'an napamet. Ebu Jusuf, poznati hanefijski pravnik i Ebu Hanifin učenik, bio je prvi učitelj od koga Ahmed počinje saznavati. To priznaje sam Ahmed kada kaže: Prvi od koga sam bilježio hadis bio je Ebu Jusuf! Zna se da je jedan od njegovih prvih učitelja bio i Hušejm b. Bešir kod koga je Ahmed pune četiri godine slušao hadis i to od 179. do 183. god. Tada je Ahmed, kako tvrdi Ibn Kesir, imao 16 godina!
Prvo njegovo putovanje u potrazi za hadisom van rodnog Bagdada bilo je 183. godine kada odlazi u Kufu, a tri godine kasnije odlazi u Basru. Nakon toga odlazi u Mekku, 187. godine kada sluša Sufjana b. Ujejnu. Te godine Ahmed prvi puta obavlja i hadž. Iza toga putuje u Jemen (197. godine.) gdje u San'i sluša čuvenog Abdurrezzaka. Sa njim putuje i Jahja b. Me'in, njegov savremenik, inače, veliki muhaddis i kritičar hadisa. Nedostatak materijalnih sredstava ga je spriječio da otputuje u Rejj i sluša poznatog učenjaka Džerira b. Abdu-l-Hamida. Za to mu je trebalo 50 dirhema, što on, zbog skromnog materijalnog stanja, nije mogao sebi priuštiti!
Inače, djetinjstvo je proveo živeći skromno, jer mu otac, osim male, skromne kuće ništa drugo nije ostavio. Zato je od malih nogu bio primoran zarađivati za život, baveći se krojačkim zanatom, tkanjem i prodajom odjeće, pisarskim

zanatom, čak i prenošenjem tereta, ali je uvijek strogo vodio računa da svaki novčić zaradi na dozvoljen način!

Ahmed b. Hanbel od petnaeste, a prema nekim izvorima, od šesnaeste godine obilazi hadiske stručnjake i od njih uči hadis i hadiske znanosti. Tako je obišao brojne islamske naučne centre i slušao brojne učitelje. Izdvojićemo samo neke: Ebu Jusuf Ja'kub b. Ibrahim el-Kadi, poznati učenik Ebu Hanife, Hušejm b. Bešir el-Vasiti, Abdurrahman b. Mehdi, Sufjan b. Ujejne, Sulejman b. Harb, Ebu Bekr b. Ajjaš, Abdurrezzak b. Hemmam es-San'ani, Ebu Davud et-Tajalisi, Ebu Bekr b. ebi Šejbe, Muhammed b. Idris eš-Šafi'i, Jahja b. Se'id el-Kattan, Veki' b. el-Džerrah, Džerir b. Abdu-l-Hamid, Ishak b. Rahevejh, Abdullah b. Numejr, Bišr b. el-Mufeddal, Isma'il b. Ulejje i dr.
Puno je vremena proveo obilazeći učitelje i crpeći zavidno znanje kojim su oni raspolagali. Otuda se oženio veoma kasno, kako i sam priznaje: Oženio sam se nakon četrdesete godine!
Ibnu-l-Dževzi tvrdi: Dva puta je obišao dunjaluk dok nije sakupio Musned!
Kolika je bila Ahmedova želja da što više iskoristi svoje učitelje najbolje pokazuje njegova praksa nakon jacija-namaza. Otpratio bi svoga poznatog učitelja Veki' b. el-Džerraha do njegove kuće, pitajući ga za hadise i citirajući ih, kako bi ih on preslušao, a onda bi se zadržao pred njegovom kućom, koristeći njegovo znanje, do kasno u noć!

Imam Ahmed bio je učenik, takoreći, čitavog života. Hadis je istraživao i nakon što je proglašen imamom i nakon što je postao jedan od najvećih autoriteta u hadisu. Primjećen je i u svojim poznim godinama kako sa sobom nosi tintarnicu, bilježeći hadise i drugo, a na njihovu začuđenost, odgovarao bi: Me'a-l-mahbere ile-l-makbere!/Sa tintarnicom do kabura! Time je htio kazati da će saznavati i kontinuirano se usavršavati sve do smrti!
Imam Ahmed, iako je rano postao autoritet u hadisu, nije htio pokretati samostalna predavanja prije 40. godine života! Neki autori smatraju da to nije htio činiti iz respekta prema učiteljima koji su još bili živi, a drugi da to nije htio činiti iz respekta prema Poslaniku islama, s.a.v.s, koji je Objavu primio upravo u 40. godini i tek nakon toga je počeo sa pozivanjem u vjeru! Kada je napunio 40 godina počeo je držati javna predavanja u glavnoj bagdadskoj džamiji, a posebna predavanja je držao u svojoj kući.
Hasan b. Isma'il bilježi od svog oca, da je rekao: Ahmedovim predavanjima u džamiji prisustvovalo je oko 5.000 osoba. Od tog broja 500 ih je bilježilo hadise, a ostali su učili od njega ponašanje, slušali savjete i imali druge koristi.
Od Ahmeda nisu učile samo mlađe generacije. Od njega su učili i hadis saznavali i brojni njegovi učitelji, koje je Ahmed u toj oblasti vremenom prevazišao. Od njegovih učitelja, hadis su od njega prenosili sljedeći: Veki' b. el.Džerrah, Abdurrahman b. Mehdi, Muhammed b. Idris eš-Šafi'i, Ma'ruf el-Kerhi, Kutejbe b. Se'id, Ali b. el-Medini, Abdurrezzak b. Hemmam es-San'ani i brojni drugi.
Od njegovih učenika spomenućemo samo neke: Buhari, Muslim, Ebu Davud,

Ebu Zur'a er-Razi, Ebu Hatim er-Razi, Osman b. Se'id ed-Darimi, Jahja b. Adem, Jezid b. Harun, Jahja b. Me'in, Zijad b. Ejjub, Bekijj b. Mahled, Hanbel b. Ishak, Muhammed b. Refi', Davud b. Amr, te njegovi sinovi Abdullah i Salih i stotine drugih. Posljednji koji je od njega učio i prenosio hadis bio je Ebu-l-Kasim el-Begavi.

Ahmed je napisao dobar broj djela. Navešćemo nazive većine djela koja spominju islamski izvori:
1.- Musned,
2.- Kitabu-s-sunne,
3.- Kitabu-t-tefsir,
4.- Kitabu-z-zuhd,
5.- Kitabu-s-salat,
6.- Kitabu-l-menasiki-l-kebir,
7.- Kitabu-l-menasiki-s-sagir,
8.- Kitabu-t-tarih,
9.- Kitabu-n-nasihi ve-l-mensuh,
10.- Kitabu-l-mukaddemi ve-l-mu'ehhari fi Kitabillahi te'ala,
11.- Kitabu fadaili-s-sahabe,
12.- Kitabu-l-ileli ve-r-ridžali,
13.- Kitabu-l-ešribe,
14.- Kitabu-l-mesail,
15.- Risala fi-l-Kur'an,
16.- Risala fi-r-reddi ale-l-džehmijje.

Najveće i najznačajnije Ahmedovo djelo je, svakako, Musned, koji je počeo sakupljati još od 180. godine i utrošio na njega većinu životnog vijeka. Inače, ovo je jedno od najznačajnijih i najkorisnijih hadiskih djela uopće!

Ahmedov Musned, zavisno od izvora koji se koristi, sadrži između 30.000 i 40.000 hadisa. Prof. Ahmed Muhammed Šakir smatra da u njemu nema manje od 35.000, ali da ne prelazi cifru od 40.000 hadisa! Većina islamskih izvora navodi da njegov Musned bez ponovljenih hadisa dostiže brojku od 30.000, a sa ponovljenim 40.000! Ibnu-l-Džezeri citira Ebu Bekra b. Malika koji je ustvrdio da u njegovom Musnedu nedostaje samo 30-40 hadisa od ravnih 40.000!
Ovaj broj hadisa Ahmed je izabrao iz mnoštva od 750.000 hadisa kako i sam kaže: Ovo djelo sam sakupio i sastavio od 750.000 hadisa! Ko se od muslimana bude razilazio u vezi sa Poslanikovim, s.a.v.s, hadisima, neka se vrati na ovo djelo, pa ko ga ne nađe u ovom djelu, onda mu taj hadis ne može poslužiti kao argument! Svom sinu Abdullahu je oporučio: Pridržavaj se mog Musneda! On će biti putokaz ljudima!

Ovo djelo je klasificirano na temelju musneda ashaba. On je poredao musnede ashaba prema prioritetima. Tako je spomenuo musnede prve četverice halifa, a onda musnede preostale šesterice ashaba kojima je zagarantiran Džennet, a iza toga je nastavio redati musnede ashaba shodno njihovoj vrijednosti, onih koji su Hidžru prvi učinili, području u kojem su živjeli ili se doselili, plemenima odakle potiču i sl.
Treba spomenuti da je imam Ahmed u musnedu jednog ashaba citirao sve hadise koje on prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s, ne osvrćući se na tematiku koju hadis tretira, tako da onaj koji traži određeni hadis mora pročitati sve hadise koje taj ashab prenosi ako želi pronaći taj hadis. Šejh Ahmed b. Abdurrahman el-Benna es-Sa'ati je pokušao olakšati istraživačima pronalaženje hadisa iz ove Zbirke, tako što je kompletan Musned klasificirao prema tematici i podijelio ih na poglavlja i nazvao ga El-Fethu-r-rebbani fi tertibi Musned el-Imam Ahmed.

Različite su verzije u pogledu broja ashaba čiji su musnedi spomenuti u ovom Ahmedovom djelu. Tako Ibnu-l-Džezeri spominje 690 ashaba i 96 žena-ashaba. Dr. Mahmud et-Tahan tvrdi da Musned sadrži 904 musneda ashaba. Ti musnedi sadrže od jednog do nekoliko stotina hadisa. Šejh Muhammed Nasiruddin el-Albani je sačinio spisak ashaba spomenutih u Musnedu i pored svakog od njih naveo je tom i stranicu gdje se spominju njihovi musnedi. Ukupno je naveo 915 imena. To izuzetno olakšava pronalaženje hadisa u ovoj zbirci. Ovaj spisak je štampan na početku Ahmedovog Musneda!

Ukupan broj učitelja od kojih Ahmed prenosi hadise u svom Musnedu iznosi 283! Uz to treba dodati i 173 učitelja njegovog sina Abdullaha koji su spomenuti u ovom Musnedu.

Hadiski učenjaci su se razišli u pogledu stepena autentičnosti hadisa u Musnedu. Jedni, među kojima je i Ebu Musa el-Medini, tvrde da su svi hadisi u ovoj zbirci autentični i da su, prema tome, dokaz u vjeri!
Drugi tvrde da Musned sadrži i autentične i slabe, ali i apokrifne hadise. Tako Ibnu-l-Dževzi smatra da u njemu ima 15, a Hafiz el-Iraki 9 apokrifnih hadisa! Hafiz ibn Kesir navodi da su hadisi u ovoj zbirci o vrijednosti Merva i Askelana apokrifni, podržavajući stav da u ovom djelu ima i takvih hadisa!
Treća grupacija islamskih učenjaka, među kojima su Ez-Zehebi, Ibn Hadžer, Ibn Tejmijje i Es-Sujuti, zauzimaju središnji stav u ovom pogledu. Oni smatraju da u Musnedu ima i vjerodostojnih i slabih predaja. Međutim, ove slabe predaje su bliske hasen/dobrim predajama. Imam Es-Sujuti tvrdi: Sve što se nalazi u Ahmedovom Musnedu može se prihvatiti! Čak i njegove da'if-predaje su bliske hasen-predajama!
Ibn Hadžer el-Askalani je na optužbe Ibnu-l-Dževzija i el-Irakija napisao djelo El-Kavlu-l-musedded, fi-z-zebbi an Musned Ahmed u kojem je argumentirano iznio stav o neutemeljenosti optužbi na ovog genija, priznajući da su, doista, neki hadisi izuzetno slabi, ali oni ne tretiraju temelje

islama, već se odnose na poticaje na dobro i odvraćanje od lošeg, što inače hadiski stručnjaci toleriraju! Ibn Hadžer tvrdi da se u čitavom Musnedu nalazi samo tri do četiri isuviše slabe predaje!
Treba napomenuti da je imam Ahmed, nakon sakupljanja ove zbirke, imao namjeru dobro je analizirati i izbaciti iz nje svaku iole lošiju predaju. Međutim, smrt ga je u tome pretekla! Vjerovatno je i to razlog što pojedini hadiski stručnjaci kritikuju neke predaje u ovoj zbirci. S druge, pak, strane, zna se da su njegov sin Abdullah i Ebu Bekr el-Kati'i uvrstili i svoje predaje u njegov Musned, koje nisu imale, vjerovatno, jako utemeljenje, pa je i to bilo razlogom ovakve ocjene od strane pojedinih islamskih autora.
Ibn Tejmijje je energično zastupao mišljenje da Ahmed uopće nije prenosio hadise od ravija koji su poznati po laži, već je samo nekada uvažavao neke predaje od onih koji su ocijenjeni slabim zbog loše memorije!On tvrdi da su hadisi Ahmedovog Musneda jači od hadisa Ebu Davudovog Sunena!
Da bismo razumjeli komleksnost ovog kapitalnog djela pomoći će nam Ahmed el-Benna koji u uvodu Ahmedovog Musneda kaže: *Iščitavajući hadise u Musnedu ustanovio sam da se mogu podijeliti u šest kaategorija:
1.- Hadisi koje prenosi Ahmedov sin Abdullah, koje je direktno čuo od svog oca i oni predstavljaju većinu ovog djela. Ta kategorija hadisa se prepoznaje po konstrukciji: HADDESENA ABDULLAH; HADDESENI EBI.
2.- Hadisi koje je Abdullah čuo od oca i negog drugog. Taj broj je mali.
3.- Hadisi koje Abdullah prenosi od drugih, a ne od svog oca. To se naziva ZEVAIDU ABDULLAH. Po broju predaja dolaze odmah nakon prve kategorije.
4.- Hadisi koje je Abdullah čitao ili izlagao svome ocu. Njih nema puno.
5.- Hadisi koje Abdullah nije čuo od svog oca, niti mu ih je čitao ili izlagao, već ih je našao u njegovom Musnedu i prepoznao ih po njegovom rukopisu. Takvih hadisa je, također, malo.
6.- Hadisi koje je Hafiz el-Kati'i prenio od drugih a ne od Abdullaha i njegovog oca.
Ovakvih hadisa je najmanje u ovom Musnedu. To se prepoznaje po specifičnoj konstrukciji u kojoj se kaže: HADDESENA FULAN, bez spominjanja Abdullaha i njegovog oca Ahmeda. To je ZEVAIDU-L-KATI'I.

Vremenom su nastala značajna djela u vezi sa Ahmedovim Musnedom, od komentara, preko skaraćenih verzija ovog djela, pa sve do djela koja tretiraju prenosioce hadisa u ovom djelu. Spomenimo neke:
A) Komentari: Komentar šejha Ebu-l-Hasana es-Sindija (umro 1138.god. po H.) i Bulugu-l-emani min esrari-l-fethi-r-rabbani od Ahmeda el-Bena'a es-Sa'atija (umro 1371.god. po H.).
B) Djela u vezi sa Musnedom: Hasaisu-l-Musned od Ebu Musa el-Medinija (umro 581.god.), El-Mas'adu-l-Ahmed od Ibnu-l-Džezerija (833.), El-Kavlu-l-musedded fi-z-zebbi an Musned Ahmed, od Ibn Hadžera (852.), Zejlu-l-kavli-l-musedded od Muhammeda Sibgatullaha el-Medarisija.
C) Djela u vezi sa klasifikacijom hadisa u Musnedu: Tertibu-l-Musned od Ebu Bekra el-Muhibba (789.), Tertibu-l-Musned od Ibn Zurejka (803.), Tertibu-l-Musned od Ibn Zeknuna (837.).
D) Djela u vezi sa prenosiocima u Musnedu: Tertibu esmai-s-sahabellezine

ahredže hadisehum Ahmed b. Hanbel fi-l-Musned, od Ibn Asakira (571.), El-Ikmalu fi zikri men lehu rivaje fi Musned el-Imam Ahmed mine-r-ridžali, od el-Husejnija (765.), El-Maksadu-l-Ahmed fi ridžali Musned Ahmed, od Ibnu-l-Džezerija (833.), Et-Tarihu-l-edžved, bi evhami men džeme'a ridžale-l-Musned, od Ibn Hadžera (852.), Fehresu-l-a'lami fi Musned b. Hanbel, izdanje Orijentalnog instituta iz Berlina, 1906. god.

Imam Ahmed je bio tamnije puti, korpulentan, oblačio je, uglavnom, bijelu odjeću. Knio je kosu i bradu. Vrlo malo je jeo. Imao je izuzetno dobru memoriju. Bio je vrlo ozbiljan. U svom prisustvu nije dozvoljavao neozbiljnost i šalu. Ko bi primijetio Ahmeda u svojoj blizini uozbiljio bi svoj govor. Fetve je izdavao samo kada su isključivo tražene od njega. Samo u krajnjoj nuždi je koristio svoje mišljenje. Često se moglo čuti da na postavljena pitanja odgovara sa: Ne znam!

Skromnost je bila njegova prepoznatljiva crta. Posebno je bio skroman prema slabim, siromašnim i nemoćnim. Nijedan siromašan čovjek se nije prijatnije i dostojanstvenije osjećao ni u jednom društvu, kako ističe Ebu Bekr el-Meruzi, kao što se osjećao kada bi sjedio sa Ahmedom, koji im je ukazivao posebnu počast. Njegovu skromnost najbolje nam je dočarao Jahja b. Me'in koji priznaje: Nisam sreo nikoga poput Ahmeda! Družili smo se pedeset godina a da nikada nije istakao niti se pohvalio sa dobrim osobinama i brojnim kvalitetima koje je imao!

Strogo je vodio računa o hrani koju je jeo. Prenosi se slučaj, koji prenosi Ibn Kesir, a u kojem se spominje da Ahmed u jednom periodu nije imao ništa od hrane u svojoj kući, tako da nije ništa jeo tri dana. Porodica je uspjela od Saliha, njegovog sina, dobaviti malo brašna i napraviti nešto hrane. Nakon što su mu servirali hranu, Ahmed ih je upitao odakle im hrana? Odgovorili su da su je dobili od Saliha. Ahmed je ustao i odbio jesti tu hranu, samo zato što je uzeta od Saliha koji, kako Ahmed reče, uzima nagrade i novac od halife el-Mutevekkila ale-l-lah!

Jednom prilikom je halifa priredio veliku gozbu na koju je pozvao i imama Ahmeda. Ahmed tom prilikom nije uzeo nijedan zalogaj, plašeći se da to halifa nije na dozovoljen način stekao!

Koliko se Ahmed bojao harama najbolje će nam potvrditi treći slučaj koji navodi Ibn Kesir. Naime, halifa el-Me'mun je jednom prilikom dijelio veliku količinu zlatnika muhaddisima. Svi su tu hediju primili! Jedini je Ahmed odbio!

Otuda je Ahmed bio izrazito siromašan. Ebu Muhammed Abdullah b. Abdurrahman tvrdi da je Ahmed bio strpljiv u siromaštvu punih 70 godina! Njegova preokupacija bio je ahiret. Ebu Davud es-Sidžistani tvrdi: Druženja i sijela kod Ahmeda su bila ahiretska. Na njima nije bilo spomena dunjaluku. Nikada nisam primijetio da je na njima Ahmed spomenuo dunjaluk!

Pored ostalih osobina karakteristična je bila i njegova darežljivost. Harun el-Mustemili je jednom prilikom sreo Ahmeda i potužio mu se da je ostao bez sredstava za život. Ahmed mu je dao pet dirhema rekavši: To je sve što imam!

Njegov odnos prema ibadetu bio je paradigmatičan za generacije koje dolaze

poslije njega. Puno je vremena provodio u ibadetu. Njegov sin Abdullah prenosi: Moj otac je svakodnevno klanjao po 300 rekjata nafile-namaza! Nakon torture u zatvoru, obzirom da je fizički oslabio, klanjao je po 150 rejkata, a tada je gotovo imao 80 godina! Svaki sedam dana je završavao učenje kompletnog Kur'ana! Nakon jacije-namaza je kratko spavao, a onda bi ustajao i u ibadetu provodio sve do sabah-namaza! Uz to je, kako navodi Ibrahim b. Hani, izrazito puno postio.
Imama Ahmeda je, uz brojne divne vrline, krasila i hrabrost.To najbolje primjećujemo kod pitanja da li je Kur'an stvoren. Stav ortodoksne ehlisunnetske uleme bio je da je Kur'an oduvijek i da nije stvoren. Imam Ahmed je energično zastupao taj stav. Budući da je tadašnji halifa Me'mun zagovarao mu'tezilijsko učenje, tražio je da se Ahmed privede. Dok je Ahmed privođen, Me'mun je umro, pa je na vlast došao Mu'tesim, koji je bio istomišljenik prethodnog halife, te je Ahmeda strpao u tamnicu u kojoj je proveo 28 mjeseci i to od 218-220. god. Pušten je na slobodu kada je na vlast došao drugi Me'munov sin, Vasik Billah. Tada je došlo i do promjene ideološkog učenja na dvoru, pa je od tada Imam Ahmed uživao izuzetan respekt!
Kasnije su Ahmedu zabranili pristup ljudima i održavanje kružoka, tako da je to iskušenje trajalo punih 14 godina! Kakve li sličnosti sa brojnim islamskim učenjacima u današnje vrijeme?!
Otuda su brojni autori upoređivali Ahmedovo iskušenje sa iskušenjem Ebu Bekra r.a. koje je imao sa otpadnicima od vjere, smatrajući da je Ebu Bekr, r.a, bio u prednosti jer je imao istomišljenike i pomagače, dok je Ahmed u ovom slučaju bio usamljen, pa je, prema tome, njegovo iskušenje bilo još veće!
Ovo Ahmedovo iskušenje na najeklatantniji način nam govori kako učenjaci treba da zastupaju istinu i kako ih na tom putu ne mogu spriječiti male dunjalučke mrvice koje im prospu aktualne vlasti!!!
Koliko je Ahmed bio omiljen kod muslimana toga vremena zbog svojih plemenitih osobina i izuzetnih vrlina najilustrativnije dočarava Hafiz ez-Zehebi, koji citira dvojicu Ahmedovih savremenika. Jedan od njih kaže: Kod nas u Horasanu smatraju da Ahmed gotovo ne pripada ljudskoj vrsti. Skloniji su da vjeruju da je on od meleka!!! Drugi primjećuje: Kod nas smatraju da Ahmedov pogled odgovara ibadetu godinu dana!!!

Imam Ahmed je bio genije o kojem se u islamskoj literaturi mogu pronaći samo riječi pohvale i posebnog respekta. Gotovo da nema autora koji mu ne priznaje vanrednu učenost, nadprosječnu memoriju i, nadasve, visoke etičke kvalitete, kao rijetko kojem islamskom učenjaku!
Ibrahim el-Harbi,fasciniran njegovom učenošću, kaže: Kao da je Allah u Ahmedu b. Hanbelu sintetizirao znanje i prvih i kasnijih generacija!
Veki' b. el-Džerrah i Hafs b.Gijas priznaju: U Kufu nije ušao sličan ovom mladiću! tj. Ahmedu b. Hanbelu.
Jahja b. Se'id el-Kattan, poznati hadiski stručnjak, kaže: Meni nije došao sličan Ahmedu!, a drugom prilikom veli: On je jedan od najvećih naučnika ovog ummeta! Bilježi se, također, od njega da je priznao: Niko mi iz Bagdada

nije došao draži od Ahmeda b. Hanbela!
Ibn ebi Hatim prenosi da je njegov otac bio upitan o Ahmedu i da je odgovorio da je on imam i hudždže/dokaz, argument!, a Imam Nesai ističe ada je bio povjerljiv u hadisu, pouzdan i da je bio jedan od velikih imama!
Ebu Davud, autor poznatog Sunena, priznaje: Sreo sam dvije stotine učenjaka, ali nisam vidio sličnoga Ahmed b. Hanbelu!
Ebu Zur'a er-Razi, poznati hadiski ekspert, slično kaže: Moje oči nisu vidjele osobe slične Ahmedu b. Hanbelu! Na drugom mjestu ističe: Nisam vidio nikog doraslog Ahmedu u naučnim disciplinama!
Abdullah b. el-Hurejbi kaže: On je bio najvredniji u svom vremenu!
Jahja b. Adem veli: On je naš predvodnik!
Abdurrezzak es-San'ani, poznati autor hadiske zbirke, kaže: Nisam sreo većeg šerijatskog pravnika, niti pobožnijeg čovjeka od njega!
Imam Šafija priznaje: Kada sam napustio Bagdad, iza sebe nisam ostavio većeg pravnika, većeg znalca, boljeg zahida i pobožnijeg čovjeka od Ahmeda b. Hanbela!
Iako je Imam Šafija bio njegov učitelj, ipak je priznavao Ahmedu vođstvo kada je u pitanju hadis. Jednom prilikom mu se obratio riječima: Ebu Abdullah, ti si veći ekspert u vjerodostojnijim predajama od nas, pa kada nađeš autentičnu predaju obavijesti me, kako bi se oslonio na nju!
Otuda Ebu Ubejd tvrdi: Nisam vidio nijednu osobu da bolje poznaje sunnet od njega!
Njegovo pamćenje hadisa bilo je poslovično. Ebu Zur'a er-Razi, čuveni hadiski kritičar, tvrdi da je Ahmed poznavao nevjerovatnih milion hadisa!
Koliko je bilo povjerenje u njegovu stručnost u oblasti hadisa najbolje potvrđuje izjava Amra b. en-Nakida koji kaže: Ako se samo Ahmed suglasi sa mojim hadisom, onda me uopće ne interesira što će mi drugi oponirati!
Imam Ahmed je svojim otporom mu'tezilizmu sačuvao brojne ljude od zablude. Otuda Ali b. el-Medini, poznati hadiski stručnjak, tvrdi da niko, nakon Allahovog Poslanika, s.a.v.s, nije učinio za islam koliko Ahmed b. Hanbel! Značajno je navesti mišljenje Ibn Hibbana i Hilala b. el.Ala'a, koji smatraju da je Ahmed tada popustio – kada je u pitanju pritisak mu'tezilija da je Kur'an stvoren – mnogi ljudi bi otišli u kufur!
Imam Ahmed je bio odlučan borac za odbacivanje novotarija koje su se tih godina kalemile na vjeru. Otuda Kutejbe ističe: Da nije bilo Ahmeda, mnogo toga bi se pridodalo vjeri! On je imam čitavog dunjaluka!

Ahmed b. Hanbel umro je u Bagdadu 241. god. u 77. godini života. Njegovoj dženazi prisustvovao je veliki broj ljudi. U brojnim izvorima se navodi da mu je dženazu-namaz klanjalo između 800.000 i 1.300.000 muškaraca i 60.000 žena!!!
El-Hellal bilježi predaju od Abdu-l-Vehhaba el-Verraka koji je rekao: Nismo čuli za veći skup ni u džahilijjetu niti u islamu od dženaze Ahmedu b. Hanbelu! Na toj dženazi je bilo oko milion muškaraca i 60.000 žena! Ljudi su tom prilikom otvarali vrata svojih domova, nudeći one koji nemaju abdest, da uđu u kuću i uzmu abdest za tu dženazu!

Koliko je Ahmed bio omiljen u narodu najbolje će nam ilustrirati izjava Ebu-l-Hasana et-Temimija, koju prenosi od svog oca a on od djeda, koji je prisustvovao toj dženazi, a nakon namaza je osjetio potrebu da se približi njegovom kaburu. Tek osmi dan, nakon dženaze, uspio se približiti njegovom kaburu zbog ogromne gužve i velikog broja ljudi koji su svakodnevno dolazili na njegov kabur!
Još jedan nevjerovatan podatak vezan je za njegovu dženazu. Naime, nakon dženaze i veličanstvenog skupa kakav se ne pamti do tada, brojni autori spominju predaju Ibn ebi Hatima, da je tom prilikom, prešlo na islam 10.000, a u drugoj predaji 20.000 židova, kršćana i vatropoklonika!!!
I na kraju ćemo spomenuti još jednu zanimljivost u vezi sa ovim velikana islamske misli. Ebu-l-Hasan b. ez-Zaguni kaže: Kada je, u blizini Ahmedovog kabura, pravljen kabur za Ebu Dža'fera b. ebi Musa'a , ukazala se njegova unutrašnjost! Ahmedovi ćefini bili su ispravni a njegovo tijelo nije se promijenilo! To je bilo 230 godina nakon Ahmedove smrti!!!
Nije ni čudo: Bio je to Ahmed b. Hanbel! Allah mu se smilovao i nagradio ga Džennetom!